

Tietosuoja-asetus tulee – hanki tietoa!

Vuodesta 2010 valmistelussa ollut EU:n tietosuoja-asetus hyväksyttiin huhtikuussa ja se tulee voimaan kahden vuoden siirtymäajan jälkeen vuonna 2018. Asetuksen tavoitteena on edistää henkilötietojen suojaa, lisätä liiketoimintamahdollisuuksia digitaalisilla sisämarkkinoilla ja parantaa valvontakeinoja.

Tavoitteet voivat tuntua keskenään osittain ristiriitaisilta, mutta parhaimmillaan asetus yhdenmukaistaa tietosuojaa koskevaa sääntelyä EU:n laajuisesti ja muuttaa sitä vastaamaan digitalisaation tarpeita. Yhdenmukaistettua sääntelyä pidetään olennaisena erityisesti kuluttajien luottamuksen lujittamiseksi digitaaliseen liiketoimintaan sekä rajat ylittävän verkkokaupan kehittymiselle. Asetus velvoittaa myös EU:n ulkopuoliset toimijat noudattamaan samoja pelisääntöjä.

Tietosuoja-asetus sisältää samoja elementtejä kuin nykyinen tietosuojalainsäädäntö. Samalla se kuitenkin tuo olennaisia uudistuksia rekisterinpitäjiltä (*data controller*) vaadittaviin menettelyihin ja asettaa suoria velvollisuuksia myös muille henkilötietoja käsitteleville tahoille (*data processor*). Valvonnan osalta viranomaisten sanktiomahdollisuudet kasvavat – seuraamusmaksut ulottuvat jopa 20 miljoonaan euroon tai 4 prosenttiin yrityksen globaalista liikevaihdosta.

Tietojen kontrollointi

Asetuksessa pyritään kerätyn tiedon ja sen säilyttämisaikojen minimoimiseen. Jokaisen tiedon kohdalta on pystyttävä näyttämään, että sen keräämiseen on saatu rekisteröidyn henkilön suostumus tai jokin muu asetuksen edellytyksistä on täytynyt. Tämä tuo lisähaasteita asiakkuudenhallintaan, markkinointiin ja profilointiin. Automaattisen profiloinnin osalta erillisen suostumuksen hankkiminen tulee monessa tilanteessa tarpeelliseksi. Olennaista on edelleen informointi kerättävistä tiedoista, tietojen käyttökohteista ja luovutuksista. Henkilötietojen käsittelyn tulee olla mahdollisimman läpinäkyvää rekisteröidyille.

Yksityishenkilöillä on aiempaa paremmat mahdollisuudet kontrolloida luovuttamia ja yritysten keräämiä henkilötietoja. Rekisteröidyillä on jo aiemmin ollut esimerkiksi tarkastus- ja korjausoikeus tietoihinsa, mutta jatkossa on mahdollisuus vaatia myös omien tietojen hävittämistä (*right to be forgotten*). Jo nyt monella yrityksellä on haasteita tietojen hävittämisen suhteen – tietojen kerääminen kun on usein paljon helpompaa. Uutena vaatimuksena on myös tietojen siirrettävyys järjestelmästä toiseen.

Tietosuojamyönteinen liiketoimintasuunnittelu

Julkisessa keskustelussa tietosuoja-asetuksen on katsottu kohdistuvan lähinnä internet-jätteihin, mutta se koskettaa kuitenkin kaikkia yrityksiä. Tavoitteena on kaikkien yhteisöjen ja yritysten ohjaaminen tietosuojamyönteiseen suunnitteluun ja toimintamalleihin. Uusi asetus perustuu paljolti tilivelvollisuus-ajatteluun, joka vaatii yrityksiltä ennakoivaa tietosuojan suunnittelua ja riskeihin varautumista sekä valmiutta todistaa tehdyt toimenpiteet. Selkeästi kuvatut vastuut ja ennalta määrätyt henkilötietojen käsittelyn prosessit auttavat tilivelvollisuuden noudattamisessa.

Tietosuojakysymyksiä ei perinteisesti ole hahmotettu kokonaisuutena, vaan tietosuojaan liittyvät tehtävät ovat jakaantuneet esimerkiksi markkinoinnille, tietohallinnolle, lakiosastolle, tuotekehitykselle, henkilöstöhallinnolle ja tietoturvakysymyksille. Jatkossa edellytyksenä on toimintatapojen muuttaminen huomioimaan tietosuoja-asiat kokonaisuutena.

Suunnittelusta toteutukseen

Uuteen asetukseen on syytä perehtyä huolella ja tehdä kattava vaikutusarviointi. Valmistautuminen on syytä tehdä ajoissa, jotta tietosuoja-asiat voidaan huomioida kokonaisvaltaisesti käytännön tasolla esimerkiksi palvelu- ja järjestelmäarkkitehtuurissa – ja budjeteissa. Tietosuoja-asetus edellyttää investointeja tietosuojakäytäntöihin, ja asettaa lisävaatimuksia palveluntarjoajille ja yhteistyökumppaneille. Asiakas- ja markkinointirekisterien ylläpito on haastavaa, jos tietojärjestelmät ja prosessit eivät tue lain vaatimuksia. Monien järjestelmien toiminnallisuudet eivät taivu edes nykyisen henkilötietolain vaatimuksiin.

Tietosuoja-asetus asettaa tarkennettuja vaatimuksia myös tietoturvaan sekä ilmoitusvelvollisuuden tietoturvaloukkaustilanteissa. Yritysten tulee nimetä tietosuojavastaava, jos ne käsittelevät suurempia määriä arkaluonteisia henkilötietoja tai niiden keskeisiin toimintoihin kuuluu rekisteröityjen henkilöiden järjestelmällinen seuranta.

Verkkopalveluihin haasteita tuo mukaan myös ikärajojen hallinta. Asetus asettaa 16 vuoden ikärajan tietojen rekisteröinnille ilman huoltajan erillistä suostumusta, mutta kansallisesti voidaan päättää alhaisemmasta ikärajusta, joka on kuitenkin vähintään 13 vuotta.

Tietosuoja myyntivaltiksi?

Muuttuvat tietosuojasäännökset ovat hyvä ”syy” ryhtyä toteuttamaan uusia, entistä parempia tietosuojakäytäntöjä. Viranomaissanktioiden lisäksi henkilötietojen käsittelyyn liittyy myös entistä suurempi maineriski, koska asiakkaiden tietosuoja-asioita koskeva tietoisuus ja läpinäkyvyyden vaatimus lisääntyy. Puutteellinen toiminta voi vahingoittaa yrityksen brändiä ja liiketoimintaa muutoinkin. Kuluttajien mielikuva siitä, miten heidän henkilötietojensa käsitellään, saattaa vaikuttaa aiempaa enemmän heidän ostopäätöksiinsä. Best practices onkin tietosuoja-asioissa ehdoton kilpailuvaltti ja lain vaatimusten ylittävien käytäntöjen on syytä olla mukana osana asiakaslupausta.

Tietosuoja-asetuksesta ja -asioista keskustellaan lisää Mainostajien Liiton seminaarissa 30.8.2016.

Markus Myhrberg, Partner, asianajaja, VT, Lexia Asianajotoimisto. Myhrberg vastaa Lexiassa IPR-, tietosuoja- ja markkinointijuridiikasta. Hän on erikoistunut mm. digitaaliseen liiketoimintaan, markkinointiin, tietosuojaan, immateriaalioikeuksiin, yhtiöoikeuteen ja kaupallisiin sopimuksiin.